

„NAŠ GLAS“ izide vsakega prvega, in petnajstega v mesecu. Naročnina za celo leto din 40.—, za pol leta din 20.—, za četrt leta din 10.—. — Za inozemstvo je dodati poštino. — Oglasi po ceniku. —

NAŠ GLAS

Uredništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/I. Rokopisi se ne vračajo. Ne frankirana pisma se ne sprejmejo. — Upravništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica št. 6. Račun-pošta: hranilnica v Ljubljani št. 11467.

List za državne nameščence in upokojence

Dr. Francé Ogrin:

Ob božični blagovesti

Vse delovanje človeštva se giblje v dveh smereh: v materialno in npravno smer. Prva ima za cilj, da si človek osvoji sile sveta in jih uporablja za svoje namene. Tako je danes skoraj že ni naravne sile in dobrine, da bi si je človek že ne bil podredil. Ob izrabi motorne in parne sile plovejo ladje po veletokih in morjih, letala brne po zraku, drdrajo železnice, ropočejo stroji v tisočih tovarnih. Plin, elektrika razsvetljujejo po naših mestih in vasch noč, da je svetlejša od dneva. Divji hudourniki in mogočne reke ukročene teko v urejenih in ravnih strugah, prekopi vežejo vodotoke in morja. Njih vode se uporabljajo kot izvor nove energije, električne sile, služijo za namakanje polj, čista gorska studenčnica pa je zajeta v vodovode, ki dovajajo pitno vodo daljnjim naseljem.

Tako služi vsa narava koristim človeka po njegovi zamisli in volji. Ni je dobrine, ki bi bila izključna last enega samega dela sveta, da bi je človek na drugem kontinentu ne mogel uživati. Trgovinska izmenjava blaga pripelje zaželeno blago k nam vprav z drugega konca sveta. Vsemu vidnemu svetu lahko zakliče človek, svest si svoje moči, z Aškercem: »Vse naše, vse!«

Ne velja pa to za npravne vrednote. Nedosegljiva je bila doslej uvedba take npravnosti in poštenosti v delovanju in nehanju človeštva, take pravičnosti v vsem našem ravnanju, da bi se čutili vsi sloji in posamezniki v enem narodu, pa tudi narodi med seboj enakopravne, deležne, če ne v enaki, pa vsaj v pravični meri vseh zemeljskih dobrin. Saj jih je za vse dovolj! Spričo današnjega usodnega zemeljskega reda je delitev tako napačno in krivično izvedena, da so na enem bregu premožni in srečni, na drugem revni in zapuščeni.

In zavist, nevoščljivost, borba za košček boljšega kruha, za mrvice minljive posvetne časti! Koliko ran prizadeva neplemenito, grdo tekmovanje, hudih ran, ki se morda nikdar več ne bodo zacelile! Pri ustvarjanju zemeljske sreče ovirajo človeka že prirodne sile same, a še bolj si človeštvo samo greni življenje.

Da se omili zlo, služi zlasti vera. Duha dviga nad surovo gmoto in uči prelepo krščansko zapoved: ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe! Lačne nasititi, žejne napojiti! To je prva krščanska zapoved. In poleg vere so vstali še razni modri možje, ki so skušali plemeniti človeška stremjenja

in ustvariti potrebno vzajemnost med ljudmi in narodi. Hvale in posnemanja so vredna prizadevanja plemenitih humanitarnih društev in redkih resničnih človekoljubov. Mnogo socialne bede je bilo odpravljeno ali vsaj omiljeno, toda krivice in nasilstva ni bilo doslej mogoče zaustaviti na njuni poti; resnične enakopravnosti in absolutne pravičnosti ni in je menda nikdar ne bo.

Vojna divja po svetu v zasmeh laži-kulturi dvajsetega stoletja. Kri teče v potokih, narodi mró v stiski in grozi, nenadomestljive vrednote, se rušijo v prah in pepel. In borbe divjajo tudi v istem narodu med sloji in posamezniki, borbe, ki gredo preko vseh meja. Pravega prijateljstva, tovarištva skoraj ni več.

Da, da! Človek je premagal gmoto, zverstva v sebi in v ljudeh pa ni mogel premagati. To se na žalost najbrž tudi ne bo nikdar docela posrečilo. Pregrda je človeška narava. Pokojni zgodovinar profesor Vrhovec se je pri neki zgodovinski uri takole izrazil: »Ljudje se ne bodo nikdar nehali prepirati in pobijati. Ko bosta samo še dva na svetu, se bosta tudi še prepirala. Zadnji človek pa bo umrl od žalosti, da se nima več s kom prepirati.«

Pričo tega je tem bolj važna naloga vere, vseh poštenih in dobro mislečih ljudi, dobrodelnih ustanov, da lajšajo gorje in zlo na zemlji, da pripomorejo ljudem do upoštevanja in pravice ter vsaj do skromne skorjice vsakdanjega kruha. Stiska je prav zaradi vojnih razmer postala še splošnejše, še večja. Negotovost, draginja, pomanjkanje tarejo zlasti nameščenske sloje, da morda v božiču pri njih niti belega kruha ne bo na mizi.

Veličastni božični prazniki, polni blaženstva in miru, bodite mogočnikom resen opomin, naj prislunhnejo mirovni blagovesti, ki nam tako vabljivo doni iz betlehemskega hlevca, naj lajšajo ljudem vse silno gorje, naj jim pripomorejo do mirnega in zadovoljnega življenja. Naj vendar že utihne bojni hrup, naj se končno že ustavijo blazne sovražnosti, ki zadevajo zmerom širše kroge nedolžnih neborcev, naj zmagava vendar pamet nad divjo strastjo in slepm fanatizmom! Čas bi bil, da spet enkrat zavladava po vsem svetu — vsaj za eno noč — popoln mir, da se bodo ljudje mogli vsaj za teh nekaj ur nemoteno predati skrivnostnemu času svete noči, ki oznanja mir ljudem na zemlji.

Nevzdržno stanje

»Niso samo prazne besede, če trdijo, da je začela huda revščina priti-skati na javne nameščence in da kaže, da se namerava za stalno udomačiti pri njih. Cene vseh življenjskih potrebščin, zlasti pa živil, se dvigajo dan za dnem s tako naglico, da ta pojav človeka najprej osupne, nato zaskrbi vse ljudske sloje, v prvi vrsti pa javne nameščence kot tisti družabni sloj, ki nima nobenih sredstev, da bi si v tem položaju pomagal, izvzemši socialnega čuta redkih sodržavljancev in uvidenosti pristojnih činiteljev. Njihovi dohodki ne le, da ne naraščajo sorazmerno z dviganjem cen na dnevnem trgu, temveč sploh ne naraščajo, stoje na isti višini, na kateri so bili pred začetkom svetovne vojne v avgustu 1939., ker enkratni njihov povišek v tem času spričo divje naglice podraževanja ne pomeni naravnost nič. — Grenka je torej resnica, da se je začelo obdobje novega trpljenja za javne uslužbence, ki jo drugi družabni sloji spremljajo z ironijo in pomilova-

njem, kar razen fizičnih muk rodi še duševne.

Kdo ne bi spričo takih razmer mogel razumeti zaskrbljenosti in obupa javnih nameščencev, njihove odločne zahteve, naj se jim dá hitra pomoč? Je še kdo, ki bi še zdaj hotel govoriti o objestnosti posameznikov, pretiravanju uradniških organizacij, o maskiranih tendencah, ki so jih izzvale motne socialne in politične razmere? Drznost je, toda nepobitna resnica, da more tako misliti samó duša, ki je popolnoma otopela za najosnovnejše občutke človečnosti, za lepo čustvo altruizma in ljudske solidarnosti, da more tako govoriti in delati samo človek, ki ljubi izključno samega sebe in ki ne pusti nič za druge, niti od svojih ostankov ne. —

Treba se je vživeti v položaj in analizirati življenje javnih nameščencev in njihovih družin, razumeti kakšne slutnje jih obhajajo, ko so vse njihove morebitne premoženjske rezerve pri kraju, a od nikoder nobenih sredstev, da si nabavijo nove — ne rezer-

ve — temveč dnevne potrebščine, medtem ko hkrati svobodni poklici z uspešnimi, zakonito priznanimi sredstvi korakajo približno sporedno z naraščanjem draginje, mnogi posamezniki pa si celo nabirajo denarja na kupe in pridobivajo nova premoženja. Zares težko je v takih razmerah obdržati duševni mir in se siliti k samozatajevanju in k odrekanju, nič pa ne storiti v obrambo golega življenja. Če se ob tem upošteva, da so javnim nameščencem zaupani mnogokrat silno važni interesi državljanov, tako moralni kakor gnotni, da jih varujejo, in da je stvar ne pisanih zakonov, temveč njihove vesti, da te koristi strogo branijo in varujejo, tedaj bi se moglo govoriti o največji lahkomišelnosti tistih, ki z omalovaževanjem govore o javnih nameščencih, o njihovem položaju in življenju in ne najdejo potrebe, da se najresneje pobrigajo zanje. Če bi se javni nameščenci tako malo ozirali na

svojo vest, kakor delajo to razni špekulanti z blagom, denarjem, pa tudi z nezavarovanimi npravnimi vrednotami, bi morebiti tudi oni udobno in brezbrizno živeli — toda takrat gorje ljudstvu in državi, gorje nam vsem.

Kdor torej ljubi svoj narod, svojo državo, njeno čast in bodočnost, mora odločno z vso resnostjo in največjo smelostjo rešiti vprašanje nagle pomoči vsem javnim nameščencem, aktivnim in upokojenim. Storitijih mora sposobne, da zlasti v današnjih hudih časih v službi naroda, čigar sinovi so, kot varuhi pravice, reda in zakona, ostanejo na potrebni npravni višini. To je ena prvih nalog vseh uradniških organizacij, treba pa je, da bi bila prvi cilj tistih, ki upravljajo državo.

Prednji članek smo prenesli iz zagrebškega lista za javne nameščence in upokojence »Naš glas«. K njegovim izvajanjem nimamo kaj pristaviti.

Vštetje kadrskega roka

Neki davčni uradnik je bil l. 1937. upokojen. Ob upokojitvi se mu je priznalo za pokojnino skupaj okroglo 40 službenih let. Imenovani je namreč stopil v državno službo leta 1900., služil pa je neprekinjeno do upokojitve. — Med tem je odslužil kadrski rok v vojski in služil v vojni toliko časa, da so mu bila priznana štiri leta kot vojna leta.

Za odmero položajne doklade za pokojnino se mu pa niso vračunala niti vojna leta niti leta kadrskega službovanja, tako da je po upokojitveni odločbi imel le približno 33 učinkovitih službenih let in torej samó 70% položajne doklade.

Proti tej odločbi je prizadeti vložil tožbo na državni svet, ki jej je ugodil in sicer iz formalnih razlogov, češ da je finančno ministrstvo opustilo presojo, kakšen je bil po tedanjih avstrijskih zakonih položaj glede službovanja v kadru in državne službe. Nato je ministrstvo vnovič izdalo formalno pravilno, vsebinsko pa prvotni docela enako odločbo o odmeri pokojnine, tako da upokojencu spet ni priznalo kadrskega službovanja kot učinkovito službo. Nato je upokojenec tudi proti tej novi odločbi vložil tožbo na državni svet, ki je pobijano odločbo razveljavil. Utemeljil je svoje stališče takole:

»Upravno oblastvo je odbilo tožiteljevo zahtevo, naj se mu prizna kot učinkovita državna služba po točki 1.) § 270. u. z. v zvezi s §§ 113. in 116. urad. zak. iz leta 1931. tudi tisti del civilne državne službe, v katerem je le-ta odslužil prezentno službo v bivši avstroogrski armadi, oziroma naj se mu ta čas vračuna v podlago za določitev položajne doklade v smislu § 124. u. z., temveč mu je ta čas priznalo samo kot čas službovanja v armadi po točki 5.) § 270. u. z., to je samo kot čas za odmero količine osebne pokojnine.

Toda iz spisa okrajnega glavarstva v M., št. ... iz leta 1904. in iz spisa c. kr. finančnega dež. ravnateljstva za Štajersko iz leta 1907., št. ..., se vidi, da tožitelju državna služba ni prenehala niti v času, ko je odsluževal svoj kadrski rok, temveč se s tema spisoma naroča tožitelju, naj pravočasno naznani konec službe v vojski, da se mu določi vnovič mesto v civilni službi oziroma se mu po končanem obveznem kadrskem roku ukazuje, naj nastopi na nekem določenem mestu in tam nadaljuje službo civilnega državnega uradnika. Po tem je torej treba smatrati, da tožitelju tudi za časa odsluževanja te prezentne vojaške služ-

be ni prenehala uradniška služba, in je upravno oblastvo nezakonito ravnalo, ko je menilo, da tožitelj v spornem času ni bil državni uslužbenec in mu je ta čas računalo samo kot službo v kadru po točki 5.) § 270. u. z. ne pa kot državno civilno službo po točki 1.) § 270. u. z. v zvezi s §§ 113. in 124. ur. zak. iz leta 1931.

Napačno je stališče upravnega oblastva, da se ta čas ne more smatrati niti priznati kot redna državna služba tudi oziraje se na § 30. zakona z dne 25. jan. 1914. o službenem razmerju državnih uradnikov in državnih uslužbencev (službena pragmatika). To zaradi tega, ker za konkretni primer ni pomemben § 30., temveč § 57. kot prehodna določba tega zakona. Po le-tem se pa med civilno državno službo v vojaški prezentni službi prebiti čas računa v izmeri enega leta za časovno napredovanje. Iz tega izvira, da je civilna državna služba tožitelju tekla tudi še naprej in po nastopu vojaške prezentne službe in da je z nevedeno omejitvijo le-ta vračunljiva celo za časovno napredovanje. To vračunavanje pa ni bilo fakultativno, temveč obiligatorno, veljalo je pa za tiste uradnike, kakor je v tem primeru, ki so svoj vojaški rok odslužili pred uveljavljenjem tega zakona.

Finančno ministrstvo je oziraje se na navedeno razsodbo prizadetemu upokojencu vnovič predpisalo pokojnino in mu vračunalo v učinkovita odslužena leta tudi kadrsko vojaško službovanje tako, da je imel upokojenec skupaj preko 35 učinkovitih let in je dobil zaradi tega tudi 95% od položajne doklade za pokojnino. —

Prednje stališče državnega sveta je — dasi kakor vse razsodbe tega našega najvišjega upravnega sodišča — veljavno samo v tem primeru, kaže pa, da državni svet pravilno razlaga določbe bivše avstrijske službene pragmatike, po kateri uslužbencu, ki je še pred letom 1914. kot civilni uslužbenec odslužil svoj rok v kadru, tudi leta kadrsko vojaške službe štejejo kot dejansko odslužena civilna služba. Znano nam je, da so mnoga ministrstva svoj čas pri odmeri osebne pokojnine v takih primerih drugače postopala, seveda v škodo tistih uslužbencev. Morda bi se dalo vsaj v nekaterih primerih izposlovati nove odločbe in proti odklonilnim podvzeti tožbeno pot. Verjetno je, da bi državni svet vztrajal pri svojem stališču in še njim priznal pravico do vračunavanja kadrskih let kot učinkovitih tudi za odmero pokojnine od položajne doklade.

O moralni odgovornosti priporočanja

Pod tem naslovom je ljubljanska »Slovenija« objavila naslednji docela pravilni in točni članek, ki bo gotovo vzbudil zanimanje naših bralcev:

»Nedavno je »Slovenija« prinesla kratek sestavek o »Tetki Protekciji«. Res je, da se je priporočanje v našem javnem življenju tako razširilo in tako utrdilo, da menda sploh ni nobeno mesto več zasedeno brez mnogokratnih priporočil. Ni pa nikjer rečeno, da mora biti vsako priporočilo graje ali celo obsodbe vredno. Tisti, ki odloča o oddajanju posameznih služb in mest, ne more poznati sposobnosti in priporočljivosti vseh, ki se za mesta potegujejo, in je torej navezan na informacije in priporočila. Če bi tisti, ki priporočajo in nasvetujejo, prošnje za službe pošteni priporočali in informirali, bi bilo to celo koristno in zaslužno. Če bi se vsak priprošnjak zavedal tega, da je odgovoren za to, kakšnega človeka priporoča, bi bilo to čisto v redu. Korupcija obstoji v tem, da se priporočevalci ali protektorji niti najmanj ne zavedajo kake moralne odgovornosti priporočanja. Na to se gleda samo z gledišča dobrote. Če si s kom znan, če si celo že z njim skupaj izpil nekaj četrtink vina, zakaj ga ne bi priporočil, saj to nič ne stane. Ali je tisti res sposoben, ali je pošten, ali bi si ga ti sam sploh

upal vzeti v službo in mu izročiti kako odgovornost, na to prijazni priporočevalci niti ne misli. Prav posebno odgovornost bi morala čutiti glede tega politična stranka, ta jo pa najmanj čuti. Za stranko, ne mislim pri tem kake posebne stranke, ampak vsako stranko, je odločilno samo, ali je nekdo pripadnik stranke ali ne. Strankarska legitimacija je obenem potrdilo za vse sposobnosti in za vse kapovosti in druge pogoje, ki jih stavi služba. Nasprotno — strankino priporočilo gre celo tako daleč, da se šteje kot dolžnost stranke, da se mesto, ki ga želi prošnjik, ustvari, ako ga ni. Prav posebno so usmiljenja vredne nekatere ustanove, o katerih vedno misli vladajoča stranka, da so za to tukaj, da so v takih primerih na razpolago.

Že svoje dni je rajni dr. J. Ev. Krek pripovedoval, da misli napisati razpravo o moralni odgovornosti priporočanja; taka razprava bi danes ne bila prav nič manj aktualna, ker je splošno razširjeno prepričanje, da ne spada priporočanje med dejanja, ki bi bila sploh z moralo v kakki zvezi.

Poravnajte naročnino!

Podpore neomoženih hčerâ

Že večkrat smo pisali o določbi členu 7. uredbe o spremembah predpisov o dokladah upokojencev od 8. III. 1940, M. s. št. 319. Po tem predpisu sme pristojni minister neomoženim hčeram drž. uslužbenecv, ki po zakonih, uveljavljenih pred 1. aprilom 1931, po dovrstitvi določenih let izgubijo pravico do pokojnine, vzgojnega prispevka ali oskrbnine, priznati podporo od 250 do 500 din na mesec, če sicer nimajo drugih sredstev za vzdrževanje.

Na podlagi te določbe je veliko število neomoženih sirot drž. uslužbenecv, upokojenih po starih zakonih, zaprosilo za priznanje te podpore. Kolikor nam je znano, je bila doslej podpora odmerjena samo v nekaterih redkih primerih, sicer se pa prošnje še obravnavajo.

V nekem konkretnem primeru je finančno ministrstvo priznalo pravico do te podpore hčeri nekega uradnika, umrlega leta 1919., ki tudi matere nima več, je stara sama že 63 let in nima nobenega dohodka za preživljanje. Njenemu pokojnemu očetu je bila osebna pokojnina odmerjena po določilih predpisa pokojninskega pravilnika iz leta 1871. v zvezi s pok. pravilnikom iz leta 1771., ker je bil upokojen še pred uveljavitvijo avstrijske uradniške pragmatike. Po teh določilih so imele hčere pravico do pokojnine do

dokončnega dvajsetega leta življenja. Ker po teh predpisih tej siroti ni bilo mogoče tudi po dvajsetem letu starosti izplačevati še pokojnino, je finančno ministrstvo isti odredilo podporo po 400 din na mesec.

Proti tej ministriki odločbi je glavna kontrola vložila tožbo na državni svet in to tožbo med drugim utemeljila tudi takole:

»Po navedenem predpisu (čl. 7. cit. ur. zak.) se sme tam navedenim neomoženim hčeram dovoliti podpora pod tema pogoje: 1. Morala jim je biti priznana in morala se jim je izplačevati pokojnina ali vzgojni prispevek po smrti njihovega očeta vse do uveljavitve navedene uredbe; in razen tega 2. so morale to pokojnino ali vzgojni prispevek izgubiti v času veljavnosti te uredbe. V tem primeru pa ni izpolnjen nobeden od teh dveh pogojev. Hčeri J. v letu 1919., ko ji je umrl oče, ni bila odmerjena pokojnina, ker je bila že polnoletna in ni imela pravice do iste. Torej, pokojnina jej ni bila priznana in dosledno temu se ji tudi ni izplačevala. V čl. 7. cit. uredbe je uporabljen izraz »dalje izplačevala«, kar pomeni, da se je morala hčeram izplačevati pokojnina vse do uveljavitve te uredbe in da so jo izgubile za časa veljavnosti te uredbe. Razen tega velja vsak pravni predpis

samo za prihodnje primere, kolikor ni v njem izrečno rečeno, da bo imel vzvratno veljavo. Ker členu 7. cit. uredbe ni bila dana vzvratna moč, velja ta predpis samo pro futuro. V tem primeru hčeri J. ni bila odmerjena pokojnina in je zaradi tega tudi ni mogla izgubiti za časa veljavnosti navedene uredbe, ker, česar si nekdo ni pridobil, tega tudi ne more izgubiti. Iz navedenega sledi, da se ne more dovoliti podpora po čl. 7. cit. uredbe tistim hčeram, katerim po očetovi smrti ni bila priznana in se jim ni izplačevala pokojnina ali vzgojni prispevek, ker do tega niso imele pravice, kakor tudi ne tistim, katerim je bila pokojnina odmerjena po očetovi smrti, pa so to pokojnino izgubile pred uveljavitvijo navedene uredbe. Ker hči J. ne izpolnjuje nobenega teh pogojev, je upravno oblastvo nepravilno ravnalo, ko jej je odmerilo podporo na podlagi čl. 7. cit. uredbe.«

Zadeva je zdaj v obravnavanju pri državnem svetu, ki je pozval prizadeto prošilko, naj poda svoje pripombe na tožbo glavne kontrole. Ko bo državni svet izdal razsodbo, jo bomo objavili, ker je preudicielnega značaja za vse slične primere. Že danes pa moramo

naglasiti, da se zdi utemeljevanje glavne kontrole precej prisiljeno, ker iz samega besedila tega predpisa ni mogoče priti do zaključkov, ki jih utemeljevanje vsebuje. V členu 7. je res rečeno, da gre podpora hčeram, ki izgube po določenih letih pravico do pokojnine in ni zakonite možnosti, da bi se jim dalje izplačevala — toda ta izraz »dalje izplačevala« ni vezan po našem mnenju na noben termin, zlasti pa ne tako, da naj bi veljal samo pro futuro. Če bi to stališče obveljalo, bi se mogla ta podpora priznati samo zelo redkim takim hčeram, namreč tistim, ki so ob času očetove smrti še imele pravico do nje. To so pa v glavnem samo izredno mlade hčere, ker bi jim, če bi bil oče dočaka! 1. april 1931, že po sedanjem uradniškem zakonu samem pripadala pokojnina iz tega naslova. Vse starejše hčere bi bile pa na ta način praktično sploh izključene od ugodnosti te podpore, ker na dan 1. aprila 1940, ko je ta uredba stopila v veljavo, prav gotovo niso imele več pravice do kakšnih prejemkov po očetu. Tak rezultat je pa nedvomno v ostrem nasprotju z namenom zakonodajavca, ki je hotel ravno tem najpotrebnejšim nuditi vsaj skromno možnost preživljanja.

Ali je nova cena mleka upravičena?

Pod tem naslovom je izšel dne 24. novembra t. l. v »Slovencu« članek, ki ga je napisal g. ing. Jože Suhadolc, tajnik kmetijske zbornice. V tem članku pisec opravičuje in zagovarja zvišanje mleka na 3 din za liter in pravi, da je zbudil ta sklep različne komentarje, ki so bili zopet le znak, kako vlada med mestnim prebivalstvom velika nepoučenost in nepoznanje osnovnih problemov kmetijske produkcije. Dalje pravi, da je resno obstajala nevarnost, da bodo kmetje v okolici mest opustili živinorejo, usmerjeno v proizvodnjo mleka, in da se bodo preusmerili bolj na prodajo krme in rejo živine za zakolj.

V zadnjem odstavku tega članka nas pa pisec tolaži dobesedno takole: »Gospodine, ki kupujejo mleko, naj mirno vzamejo novo ceno na znanje; saj morajo, če so količkaj uvidevne, same spoznati, da nikakor ni mogoče zahtevati od kmeta, da bi vedno bil on tista žrtev, na čigar ramena naj se končno vse prevali! Vesele in hvaležne naj bodo, da proizvodnje mleka nimajo v rokah drugi pridobitni stanovi, temveč kmetje. V nasprotnem primeru bi morale mleko prav gotovo plačevati najmanj po 5 din. Držijo naj se lepo svojih dosežanj mlekaric, če jim nudijo dobro mleko, sicer se lahko zgodi, da bodo proti koncu zime — ostale brez mleka.«

Prav hvaležni smo g. ing. Suhadolcu za njegovo tolažbo, še bolj hvaležni pa kmetom, da nam dostavljajo mleko zastoj. Po izračunanju g. inženjerja znašajo namreč pri nas proiz-

vodni stroški mleka že samo v krmi din 2,90 za liter. Proti tem izjavam se ne bom spuščal v kake podrobnosti ali komentarje in prepustim to drugim strokovno bolj poučenim osebam. Ugotavljam le, da vlada v nekih krogih tudi o nas velika nepoučenost in nepoznanje naših t. j. uradniških ozir. nameščenskih problemov. Ne rečemo ravno, da se danes kmetu najbolje godi. Res pa je, da pridelava kmet zase večino hrane sam na svojem posestvu in te hrane mu ni treba kupovati, ostale pridelke pa vnovči po vsakokratnih določenih in zvišanih cenah. Pa tudi sicer ima kmet razne ugodnosti, n. pr. pri odpisu dolgov, pri davkih itd. Ne more biti torej govora, da je on vedno tista žrtev in tisti trpin, na čigar ramena naj se končno vsa bremena prevale. Nepobitno pa je, da so te žrtve ravno nameščene, uradnik in upokojenec. Glede le-teh vlada vedno »neopoučenost in nepoznanje problemov«, nihče se zanje ne zavzame, naj druginja še tako narašča. Nameščene in upokojenec morata delati čudeže in izhajati s plačo in pokojnino, ki še v normalnih časih ni zadoščala. Nihče ne vidi, da imata tudi nameščene in upokojenec iste življenjske potrebe kakor ostali ljudje. Kmet, trgovec, obrtnik, podjetnik itd. si pomagajo s tem, da zvišajo cene blagu, izdelkom, pridelkom itd., dočim sta nameščene in upokojenec odvisna od plače in pokojnine, ki je vedno enaka, če se tudi cene še bolj zvišujejo. Vendar pa po mnenju vsaj nekaterih pridobitnih krogov uradnik (nameščene) še ved-

Dr. Martin Malnerič, Dubrovnik:

Jama za sv. Krištofom*

Stara ljubljanska navada

Med stare ljubljanske šege, ki bi jih bilo potrebno zopet vzbuditi v življenje, spada gotovo tudi običaj otroškega praznika na velikonočni ponedeljek v »Jami« za Sv. Krištofom. Na ta dan so metali stari ljubljanci otrokom, zbranim v »Jami«, na njihovo veliko veselje: pomaranče, smokve, rožiče, jabolka itd. Ta navada nas spominja »glorije« na Veliko soboto v Dubrovniku, ko zapraskotajo ob »prihodu zvonov iz Rima« rakete, grmijo petarde, se proti nebu dviga zrakoplov z naslikanim Kristovim Vstajenjem, a izpod izgorelih raket padajo na tla zgorale vrečice: s pomarančami, smokvami, rožiči, jabolki itd.

Ajas paša v »Jami« — pa »hotel Central« v Sarajevu. L. 1472. so se Turki, vsekar pod Ajas pašo (»Lala«; lala = vzgojitelj carjeviča) utaborili v »Jami« za Sv. Krištofom ter so dne 3. junija zažgali staro župno cerkev sv. Petra; istega leta so še dvakrat napadli »Ilirijo« in »Slavonsko marko« in Furlansko. Ajas paša je potem sezidal (tudi) v Sarajevu lepo džamijo, ki pa je zgorela. Na njenem mestu se nahaja »Ajas pašin dvor«, danes »Hotel Central«.

Adab. — Nizam ul alem

Adab (»fina izobrazba«) so arabske zbirke filoloških, zgodovinskih, literarnih podatkov in anekdot; te vrste književnost

* Gl. Parapat v Let. M. Sl. 1871, 42 in Bašagić, Znam. Hrv. u turskoj carevini, 1931., str. 8.

je arabska posebnost; mi bi jo morda imenovali salonsko vedo — Pri nas vlada sicer še danes o »Turkih« precej primitivno mišljenje (kakršnega Dubrovničani tudi v prejšnjih časih niso imeli); svoje orientalistike še nimamo; pa saj še nismo proučili in zbrali niti podatkov nemške starejše ljudske književnosti in kronik o Slovencih, ki nam n. pr. pripovedujejo, da je bil — Jader, bojni drug Tuiska, — gospod Slovenske Krajine (Metliške marke), da je Heraklej lovil zlato košuto od izvirov Save (morda od tod bajka o »Zlatorogu«?) itd.

Nizam ul alem — ureditev sveta — je politična razprava Hasana Čafi el Akhisiari-ja, iz Prusa v Bosni (živel 1544. do 1616.). Sličnih državnomodroslovnih in političnih razprav je bilo takrat po vseh državah. Hasan Čafi pa ne svetuje samo, ampak tudi graja napake, tako že v predgovoru, iz katerega naj navedem samo prva dva »povoda« nazadovanja! »Prvi je povod nemarnost v pogledu pravičnosti in discipline v državni upravi, a temu je vzrok: ker se državni posli ne poverjajo sposobnim ljudem.« — »Drugi je povod: izmikanje pred nasveti, mišljenjem in poučevanjem razmer, a temu je vzrok: ohlost in domišljavost prvakov in njihovo izbegavanje učenjakov in pametnih ljudi.« — Je precej modrih drobtin v tej »Ureditvi sveta« (prevod dr. S. Bašagića, Sarajevo 1919); Aleksandru Velikemu je n. pr. položena v usta misel: »Ne omalovažuj visoke misli nizkega človeka, kajti biser ne izgubi vrednosti, če ga je izvlekel neznačen potapljač.«

»Misel ostri topo sabljo, a sablja ne ostri tope misli« (Fide b. Sehl). »Lahko se doseže z mišljenjem, kar se dosega s silo

in vojsko« (»Indijski filozof«). »Pravijo, da je prava misel boljše varstvo kot pa močna roka.« —

Modre izreke je črpal Čafi efendi za svojo »Uredbo sveta« tudi iz slovtva »adaba«, ko pravi sam, da »je posnel smetano« tudi iz »revdatul-ulema« — zbirke sentenc znamenitega predstavitelja »adaba«: — Zemachšerije ali Al Zamachšarija (»Rabi al abrâr« iz l. 1144.). — Zanimivo je, vzporediti s temeljnima povodoma Čafija »osnovni politični spoznanji« »Politike« Jurija Križaniča (ki rad rabi belokranjsko besedo »končic« = vsaj; saltem): 1. »Spoznaj samega sebe!« — 2. »Ne veruj tujerodcem!« —

Modre izreke Zamachšarija (ki je poznan tudi kot gramatik in stilist) je predstavil na francoski jezik Barbier de Meynard: Les pensées de Samachari, 1876., a na latinski, obenem z izreki Maidâmi-ja, G. W. F. Freytag, Arabum proverbia, 3 zv., Bonn 1838.—43. Med slovtvenike »adaba« spadajo tudi prvi esejisti, n. pr. Džahis († 868.).

Zamachšarija so prevajali tudi Hammer-Purgstall (Samachsharis Goldene Halsbänder, Dunaj 1835.), Fleischer (Leipzig 1835.) — Op. pis.

F. P.

Duhovno darilo

Od vsega, kar nam morejo darovati ljudje, je duhovno darilo gotovo največ vredno. Zahteva od darovalca najgloblje nagnenje in resnično notranjo naklonjenost. Tako darilo je dajanje v najplemeni-

tejšem in najboljšem smislu, tako da take duhovne dobrote ni mogoče nikdar poplačati z nekaj ubornih bankovcev. Nasprotno — tak dolg zahteva vse drugačno vrednotenje kakor pa denar, zahteva in terja hvaležnost, zaupanje in zvest spomin. To je edino sredstvo, s katerim se je za duhovno darilo mogoče oddolžiti.

Kako mnogo ljudi potrebujemo v teku življenja, kako mnogo jih tudi izrabimo! Ali smo si že kdaj kako pojasnili to, da so ljudje, ki nam darujejo svoj čas in svojo moč, v najvišjem smislu besede naši bližnji, da sega torej krog najbližjih daleč preko kroga družine, da je široko raztegnjeno, širše kakor navadno mislimo?

Brez števila duhovnih darov smo prejeli od starišev, in kot otroci smo imeli tudi neko naravno pravico do pomoči, ki smo pa postali, zmorni, da samostojno mislimo in se naučimo samostojno odločati, je ta pravica izgubila svoj smisel. Toda kako pogostoma danes ta dan otroci brez najmanjše obzirnosti in upoštevanja obtežujejo tudi še naprej starše s svojimi zahtevami, smatrajo očeta samo za stroj za pridobivanje denarja, ki mora zmerom imeti dovolj denarja in ga tudi dajati otrokom. Koliko tilih žaloiger se odvijata tako v pre mnogih družinah! Molče, prav po moško, se odreka oče odhodu, majhnim zabavam, razvedrilom, si naklada zmerom še nove postranske zaposlitve, da more s temi dohodki kriti zvišane zahteve družine, tako da ga polagoma prav ta družina s krutostjo brez primere končno požene v smrt. Malo govore o takih očeti, ki se brez ugovora in brez tamenja žrtvujejo za otroke, še manj pišejo o njih; več govore o materi, ker se sploh zdi, da je rojena za to, da svojim dragim zvesto in skrbno služi, mnogo preko

no ni tista žrtev, »na čigar ramena naj se končno vse prevale« ... KČ.

Op. uredn. Prav radi objavljamo prednji dopis, ki nam ga je poslal star prijatelj lista z opazko, da misli, »da bo ta moj skromni prispevek za naš list prav umesten, saj se ne more uradnik prav nikjer drugje braniti in zagovarjati«. To je popolnoma pravilno — žal pa te resnice večina naših stanovskih tovarišev noče ali ne more doumeti. Tako bi vsaj sodili po — zanimanju, ki ga kažejo za svoje skupno osrednje glasilo.

Pripomniti pa moramo, da je potem, ko smo prejeli prednji dopis, objavil tudi »Slovenec« odgovor nekega javnega uslužbenca, ki vsebuje približno enake misli, kot so v našem članku.

Ta železniški uradnik piše namreč v svojem odgovoru tudi tole: »Naš delavec, in tu ne mislim samo železniškega delavca, kakor tudi vsi ostali državni nameščenci so uvideljni. Veliko prenesejo in žrtvujejo, ker čutijo, da je to v današnjih težkih časih potrebno. Zahtevamo pa, da to razumejo tudi drugi stanovi. Vsi smo državljani z enakimi dolžnostmi in pravicami, zato moramo vsi brez razlike žrtvovati sorazmeren del za blagor domovine. — Uvideljni prodajalci mleka šami odklanjajo Vaša izvajanja, ker jih je odpor ob zadnjem poskusu zvišanja privedel do spoznanja, da se kupovalci mleka povišanju cen ne upirajo iz trme, ampak zaradi tega, ker nobenega povišanja cen več ne prenese ne uradništvo, še manj pa delavstvo.«

državnih in samoupravnih in upokojenih njih uslužbenec, ki doslej še niso bili naročeni na naš list.

Zoper anonimne ovadbe. Nedavno je morala tudi ljubljanska Delavska zbornica objaviti v listih, da prejema zmerom več ovadb zaradi kršenja socialne zakonodaje, podpisanih z označbami: »Opazovalec, Prizadeti delavci, M. M.« in podobnim. Takih anonimnih ovadb ne bo več obravnavala, ker se za anonimnostjo lahko skrivajo tudi sovražniki delavskih interesov, ki hočejo povzročiti le nepotrebno zmedo. Kdor ima kaj prijaviti in se mu godi res krivica, naj vloži podpisano prijavo, ki jo bo zbornica obravnavala, ne da bi izdala piščevo ime. Nepodpisane ovadbe bodo pa brez izjeme romale v koš. — Tako je prav in tako bi morali ravnati po vseh državnih in samoupravnih uradih, ker le na ta način bo mogoče zatreti to zlo, ki se kakor na lezljiva bolezen vedno bolj širi. Denunciantje in anonimne ovaduhe je pa treba ugotoviti in jih javno razkinkati, da ne bodo mogli še naprej opravljati svojega nečednega posla. Če hočemo ozdraviti naše javne razmere, moramo v kalj zadušiti denuncianstvo!

Prepoved intervencij. Zagrebška mestna občina je izdala prepoved, da onemogoči vse pogostejša posredovanja, ki so se tako razpasla, da ni bilo mogoče več nepristransko opravljati poslov. Za vsako oddajo službenih mest, raznih nabavk ali del za mestno občino, je bilo vselej toliko nepotrebnih posredovanj, da so bili uradniki, ki so imeli posla v tem, hudo ovirani pri uradovanju, zraven so se pa s tem nudile možnosti za podkupovanje in korupcijo. Prav tako je tudi hrvatski ban že pred meseci izdal slično prepoved za vsa bano-vinska oblastva, o čemer smo tudi mi natančneje poročali.

Kmet najslabše plačan. V ljubljanskem »Kmetemskem listu« beremo: »Dočim se delavske mezde in uradniške plače zvišujejo in je oblast predpisala višino najnižjih mezd in plač, ki jih ne sme noben podjetnik prekoračiti v izogib težkih kazni, se za kmeta nihče ne briga. Prepuščen je sam sebi brez vsake pomoči. Zato so tudi njegovi dohodki manjši od najslabše plačanega delavca. Izračunano je, da znaša povprečni dohodek na kmetko osebo 18,33 din na dan, najnižja delavska mezda pa znaša 40 din na dan.« — O zviševanju uradniških plač uradniki sami nič ne vedo, razen če je morda mišljena tu izredna doklada, ki predstavlja povprečno komaj okoli 7% zvišanje — glavne življenjske potreščine so se pa podražile povprečno za 100%. Da bi bila usoda državnega uslužbenstva prav posebno zavidanja vredna v teh časih, menda res nihče ne verjame, tudi kmetje sami ne.

Vozim sem, vozim tja. ... To ni tako prijetno. Naposled se lepo odpočijem in popijem skodelico bele kave, pa je zopet vse v redu.

Kolinska
IZREDNO IZDATNA
KVALITETNA CIKORIJA

Višji strokovni izpiti poštarjev. Kakor je to uvedeno že v raznih drugih strokah, morajo po nov uredbi o organizaciji p. t. t. ministrstva opraviti poštni kontrolorji VII. položajne skupine višji drž. strokovni izpit, preden morejo napredovati v VI. skupino. Taki izpiti so že več let predpisani za računarske, carinske in davčne uradnike v finančnem ministrstvu, pa tudi v raznih drugih resortih jih poznajo.

Seznam predmetov, ki so pod nadzorom. Pod predpise naredbe o nadziranju cen, ki je bila pozneje ponovno spopolnjena, spadajo naslednji predmeti: kruh, moka (razen finih vrst), testenine, mast, sveže meso, navadno milo, sveče, parafin, razne preproste tkanine (molino, flanela, barhent), nit, razno kmetijsko orodje (lopate, ronice, kose, srpi, plugi, brane, vile), opeka, lesno gradivo, betonsko železo, prekajeno meso, sveža slanina in mast, surove in obdelane kože, bela pločevina, vse vrste tkanin za moško in žensko obleko in perilo, volna, volneni izdelki, domači moški klobuki, izgotovljene obleke in obutev ter orodje za izdelovanje obutve in oblek.

Zamudnikom! Naša uprava je zadnji čas ponovno opomnila razne naročnike, ki so že dalje časa v zamudi z naročnino. Nekateri so se odzvali in poravnali zaostanke, drugi se pa za opozorila in prošnje niti ne zmenijo. Naj vendar pomislijo, da s svojo malomarnostjo ogrožajo obstanek lista, ki je navezan izključno le na dohodek iz naročnine! Prosimo zato, naj to upošteva.

Obleke kemično čisti, barva, plisira in lika tovarna JOS. REICH.

bolečine; zato smo jih pa mi sami napadali z vsemi mogočimi svojimi načrti, jih mučili s svojimi uspehi, željami, se veselili njihove potrpežljivosti, s katero so nas tako pazorno poslušali. Mi smo zahtevali ves njihov čas zase, izžepali smo njihovo srce in nikdar pomislili, da morda tudi oni pričakujejo od nas kaj podobnega.

»Kaj pa mi to lahko koristi...?« Tako se vprašujejo marsikateri ljudje vselej, kadar sklenejo s kom novo poznanstvo. Morda boš lahko že jutri prisedel v njihov avto, šel k njim na deželo ali pa v nedeljo na izlet. Morebiti te celo povabijo na letovišče s seboj, kjer lahko prihraniš nepotrebne izdatke za napitnino poslom? Ali pa lahko dobiš v dar vstopnice za kino ali gledališče, morebiti te povabijo na partijo kart, kjer se sestajajo vplivni ljudje? Mnogo duhovnih darov je raztrosil že ta novi znanec in jih z radodarno roko razdal prijateljem in znanecem, toda tisti dan, ko mu vsahne bogastvo, ko izginejo vse možnosti protežiranja, kakršne daje visok položaj, ga prijatelj komaj še pozna. Nebržno hodijo mimo njega, se niti ne spomnijo več na voznje z avtom — saj niti nima avtomobila več — pozabili so popolnoma na vsa vabila na plese in pojedine. Obubožane prijatelje prepuste brez povpraševanja, brez zanimanja, ne da bi se jim oglašila vest, njihovi bridki usodi. Ta hladna, nevaležna srca niso bila vredna njihovih duhovnih darov. Zakaj, komur iskreno dani darovi trajno ne ostanejo v spominu kot blesteča dragocenost, komur ne zapuste žive, tople hvaležnosti in srčnega veselja, da se more tudi sam oddolžiti z enakim duhovnim darilom, ta ostane pred soljudmi končno praznih rok, do kraja ves izropan in kakor da so mu vzeli vse zaklade sveta,

Dr. Anton Korošec

Ob grobu velikega državnika

Že po zaključku redakcije je iz Beograda prispela žalostna vest, da je tam dne 14. t. m. izdihnil svojo plemenito dušo predsednik senata in pro-sletni minister dr. Anton Korošec.

Turobna vest je globoko presunila vse Jugoslovane, zlasti pa nas Slovence. Saj je s Koroševim imenom nerazdružljivo zezan spomin na junaško dobo naše majniške deklaracije iz usodnega leta 1917, on je odločilno deloval ob zlomu Avstrije, bil prvi predsednik zagrebškega Narodnega veča, nato pa v Jugoslaviji ves čas do svoje smrti kot državnik odlično sodeloval v neštetihi vladah. Vse njegovo politično delo je imelo en sam cilj: Slovence pripraviti v močni, edinstveni in pravični Jugoslaviji najboljši in najvarnejši dom ter možnost slehernega napredka in razvoja.

V ta namen je posvetil vse svoje bogate naravne darove, vse svoje umske in telesne sile. Kot ministrski predsednik in podpredsednik, kot minister za promet, za gozdove in rudnike, za notranje zadeve in za prosveto je doobra imel priliko spoznati našo drž. upravo in tudi upravni aparat, t. j. drž. uslužbenstvo. Vsi, ki so imeli z njim kot vrhovnim predstavnikom resora kaj posla, se ga spominjajo kot pravičnega, objektivnega in nad vse blagohotnega šefa. Kot človek je bil pa blagopokojni dr. Korošec čist in zlat značaj, pošten do skrupuloznosti, zraven pa dobitljiv in usmiljen, tako da je umrl brez najmanjšega premoženja. Sproti je vse razdal, kar je imel.

Zato se splošnemu žalovanju, ki je s smrtjo neumrljivega državnika zajelo prav vso državo, posebno hudo pa pretreslo vse Slovence brez oztra na politično prepričanje in svetovni nazor, iskreno pridružujemo tudi državni uslužbenci in upokojenci.

Naj večno živi svetli spomin velikega državnika in zaslužnega Slovenca dr. Antona Korošca!

Vestnik

VESELE BOŽIČNE PRAZNIKE voščita vsem sotrudnikom, naročnikom in vsem prijateljem lista

uredništvo in uprava.

Starim prijateljem lista! Današnji številki smo priložili pozive, s katerimi prosimo vse resnične prijatelje našega lista, naj v krogu svojih tovarišev in znancev skušajo pridobiti listu novih naročnikov. Že večkrat se je naša uprava obrnila na preizkušene stare in zveste prijatelje lista, ki so se prošnji radi odzvali. Zvišanje števila naročnikov je nujno potrebno, da se listu zagotovi obstanek in nemoten razvoj. Prosimo vse, da

store svojo dolžnost in pomagajo s tem skupni stvari.

Spet nov grob. Dne 16. t. m. je v Ljubljani zatisnil trudne oči upokojeni davčni upravitelj Maks Ivanc. Truplo blagega pokojnika so prepeljali v njegov rojstni kraj Rajhenburg ob Savi. Pokojnik je bil zaradi svojega lepega značaja in dobrega srca splošno priljubljen med mnogoštevilnimi znanci in prijatelji. Tudi naš list ohrani svojega zvestega dolgoletnega naročnika v najlepšem spominu. N. v m. p.!

Prihodnjo številko, ki bo izšla že 31. decembra, pošljemo na ogled večjemu številu

njenih moči. Toda pozorno oko mnogo-krat lahko odkrije tega očeta. Zdi se, kakor da v lastnem družinskem krogu nima nobenih pravic. Kakor da ni človek, ki bi smel imeti potrebo po pokoju, udobnosti, veselju nad umetnostjo ali nad raznimi drobnimi duševnimi nagajenji, ki zlaté sivino človeške vsakdanjosti — nasprotno: njegova prokleta dolžnost je, da brez prestanka služi, pridobiva, računa, skrbi za svoje in pri tem popolnoma izključuje in izbrše svojo lastno osebo. Morebiti ga na skrivaj hudo tlačijo težko breme dolgov, zato da si žena in hčere, oblečene po zadnji modi, morejo privoščiti življenje, za katero že davno ni več najbolj osnovnih pogojev. Koliko trepeta in strahu, kako bo zbral potrebne zneske za odplačevanje obveznosti, da bo prikrl dolg pred porogljivimi očitki, povzročila v današnjih resnih časih tako stanje, ob katerem najbližji neskrbno in lahkomišelnost vztrajajo v svojem pretresljivem in groznem egoizmu, dokler v prezgodnji starosti šele smrt ne izpreže preutrujenega trpina. Hčere, ki so se doma naučile tako gledati na življenje, bodo tudi od moža zmerom samo zahtevale in v lastnem domu enako neumiljeno in brez obzirnosti nadaljevale, česar so se navadile doma. Povojna leta s svojim izključno na »danes« usmerjenim materializmom so v tem pogledu uničujoče delovala in morda je globlji smisel teh tisk in nadlog zadnjih let, v katerih so se zrušile neštete vrednote v nič in ki so ljudi iz razkošja in udobnosti pahnila v pomanjkanje, da so se duše vsaj vseh tistih, ki niso še popolnoma otopeli in vsuroveli, spet znašle in dobile priliko spoznavati, da je težko prisluženi in skromno odrezani košček vsakdanjega kruha največja dragocenost, ki jo je treba spoštovati.

Smo že kdaj pomislili na to, kaj pomeni za slehernega vernika neutrudna, neprestana pripravljnost duhovnika, ki zvesto izvršuje svoj poklic? Ob vsaki uri dneva in noči ga utegne doseči klic, ki ga zove morda daleč, morda v nevihti, mrazu in temi k trpečim ljudem na dom, da opravi svojo zvišeno nalogo, da tolaži, da bodri in pomirja bolnika in njegove najbližje, da z neskončno potrpežljivostjo prenaša vse težave in napore svojega poklica, ne glede če so s tem zvezane tudi najtežje osebne žrtve zanj. Njegovo delovanje je v resnici pravo duhovno darilo, ki ga razdaja vsem potrebnim, ki se obračajo nanj za pomoč. In enako kakor temu duševnemu zdravniku, nam tudi telesni zdravnik, ki se zaveda svojega visokega poklica, ki vidi v njem službo splošnosti, daruje dragocene žrtve, ko sredi noči in viharja vstaja na klic bolnika iz spanja, ko je zmerom pripravljen na pomoč, zmerom pozoren. Pravice do nemotenega in mirnega nočnega pokoja in prostega časa ta človekoljubni poklic ne pozna. Še manj kot kjer koli drugod je mogoče za vse to najti zadostno in pravično odškodnino z denarjem. Kaj po usmiljenke in bolničarke, pa strežaji po bolnišnicah, ki negujejo in strežijo bolnike — ali jim je za njihovo težko in požrtvovalno delo sploh mogoče dati enakovredno plačilo?

Mnogokrat vidimo, kako ljudje dajejo tujcem krasna darila, svojim zaradi nepoznanja današnjih denarnih razmer slabo plačanim hišnim poslom, ki so morda že desetletja v družini, pa pozabijo pripraviti vsaj kdaj malce iskrenega veselja, pozabijo, da bi skušali ugoditi njihovim potrebam in željam, ker vidijo v njih samo plačane služabnike, ki jim je dolžnost, da za to, navadno več kakor skromno plačo, zvesto in

pridno opravljajo svojo dolžnost. Koliko nam pa taki — dandanes že redki — posli, ki res poslušno in zvesto izvršujejo svoj poklic, storé dobrega, česar nihče nikoli ne more odtehtati z denarjem: prostovoljno žrtvovanih noči, budne skrbi za naš blagor, za našo možnjo in dobri sloves ter vedne pripravljnosti, izpolniti vse zahteve, ki jih stavljamo na njihove telesne moči, prosti čas in sposobnosti.

Tudi je postalo že nemoderno, izkazovati svojim učiteljem hvaležnost. To velja naravnost že za staromodno sentimentalnost. Dali so nam košček vzgoje, znanja, napotkov za življenje. Smo se kdaj vsaj za trenutek zavedli, da so oni tudi ljudje s trepetajočimi, zrahljanimi živci, da so bili utrujeni, preobremenjeni, izčrpani? Kolikokrat je bilo njihovo čustvanje nežnejše od površnega umovanja nadutih učencev, katerih so se spominjali samo še z upravičenim ogorčenjem in zaničevanjem, če so le-ti mislili, da morejo dobrote duha, potrpežljivost in neskončno prilagodljivost, brigo za nenadrajene in nemarne učence, vse zvesto posredovanje dragocenega znanja in vednosti, poravnati s šopom bankovcev. Nikdar pač niso niti pomislili na to, da bi bilo treba poravnati dolg človeka proti človeku. Seveda mora biti nežna pozornost, ljubeznivo spoštovanje, zaupanje in hvaležnost v srcu, če naj ne bo prazno in revno, seveda mora človek kaj vedeti o lepi, čisti človečnosti in biti dorasel za tako visoke cene vredno duhovno darilo.

Tudi s prijatelji smo doživeli isto, izrabili smo jih, izkoristili do kraja in jih nismo pozabili. Redko so govorili sami o sebi, zakaj nas niso zanimale njihove težnje in zanimanja, stiske in težave, njihove

Upokojenec

Zvišanje doklad oz. izredne doklade upokojencem. Finančna direkcija bo s pokojninskimi prejemki za januar izplačala vsem staroupokojencem, ki jim po zadnji uredbi pritičejo zvišane osebne doklade, pa tudi vsem tistim, ki so dobili pravico do izrednih doklad, nove višje prejemke. Prejeli bodo torej hkrati zvišanje za januar in za december.

Staroupokojencem — našim naročnikom! Vabimo vse p. n. naročnike iz vrst staroupokojencev, ki so prejeli z novo uredbo zvišane doklade, naj ob tem ne pozabijo na naš list, ko prejmejo višje prejemke. Prosimo vse, ki so v zaostanku z naročnino, naj jo vsaj deloma poravnajo, v prihodnje naj pa plačujejo naročnino sproti in sicer vselej vnaprej.

Železniške legitimacije novih upokojencev. Na ponovna vprašanja naših bralcev sporočamo vnovič, da mora vsak upokojenec, t. j. tudi tisti, ki je bil pravkar šele upokojen, za železniško novo legitimacijo predložiti finančni direkciji, ki mu izplačuje pokojnino, zase in za družinske člane doprinosno fotografijo v velikosti 6 x 9 cm,

zadnji odrezek čekovne nakaznice in za vsako legitimacijo po 20 din v gotovini. Denar lahko pošlje po pošti nakaznici ali pa čekovni položnici. Finančna direkcija v Ljubljani ima ček, račun št. 10.011 (železniški upokojenci se morajo seveda obračati na železniško direkcijo, če jim ta izplačuje pokojnino). Upokojencu gre legitimacija tudi za zakonsko ženo, otroke, pastorko in legitimirane otroke. Sinovi imajo pravico do žel, legitimacije, dokler ne dosežejo 21. leta. Izjemoma, če študirajo, kar je pa treba dokazati s šolskim potrdilom, jim gre ta pravica do končnega 26. leta. Hčere imajo pravico do legitimacije tudi po doseženi polnoletnosti, dokler so samske in jih starši vzdržujejo. Prvo je treba dokazati s potrdilom župnega urada, drugo pa z občinskimi potrdilom. — Če ima otrok več kot 500 din dohodka na mesec, mu žel. legitimacija ne pripada, prav tako ne ženi in otrokom, če opravlja žena kateri koli posel, od katerega ima dohodek oz. zaslužek.

Podpore hčeram umrlih uslužbencev. Že nekajkrat smo v našem listu opozarjali, da je bila s členom 7. uredbe od 8. marca 1940, M. s. št. 319, odprta možnost, da se takim neomeženim in nepreskrbljenim hčeram umrlih državnih uslužbencev, ki nimajo zakonske pravice do pokojnine, življenjske rente ali milostne podpore, prizna podpora. Višina te podpore znaša od 250 do 500 din na mesec, uživalca podpore pa nima pravice še do doklade. — Mnogo takih samskih hčera — dvojnih sirot je doslej že vložilo prošnje za priznanje podpore, nekatere so podpora tudi že dobile. V nekem primeru je pa zaprosila za to podpora tudi neomežena hči nekega umrlega državnega uslužbenca, po katerem prejema že njena mati rodbinsko pokojnino. Finančno ministristvo je prošnjo za podporo zavrnilo z utemeljitvijo, da že njena mati kot vdova pokojnega finančnega uslužbenca prejema rodbinsko pokojnino po predpisih uradniškega zakona, zaradi česar bi se — če bi se hčerkinji prošnji ugodilo — po isti osebi izplačevali dvojni rodbinski prejemki. To je pa v smislu zakona nemogoče, ker tudi prejemanje dveh pokojnin ni dopuščeno.

Iz organizacij

Dom učiteljic. V soboto, dne 28. decembra, ima zadruga »Dom učiteljic« v Ljubljani sestanek v Učiteljski tiskarni. Začetek ob deveti uri dopoldne. Na sestanku se bo razpravljalo o nadaljnjem delu zadruge, ker gre za važno odločitev.

Učiteljska resolucija. Okrajno učiteljsko društvo JUU v Murški Soboti je na zadnjem zborovanju sprejelo tudi tole resolucijo: 1. Zaradi podražitve življenjskih potrebščin, ki je dosegla že nad 100 %, zahtevamo, da se državnim in samoupravnim uradnikom in upokojencem zvišajo prejemki za 500 din na mesec. 2. Zahtevamo črtanje § 76. ur. zak. Zahtevamo »Zvezo državnih uslužbencev«, če hočemo, da bodo rezultati naše borbe za izboljšanje gmotnih razmer doseženi. 3. Naši organizaciji naj bo

najvažnejši program dela v današnjih časih »izboljšanje gmotnih razmer uradništva«, vse druge borbe naj imajo podrejen značaj. 4. Da bo imelo učiteljevo delo na službenem mestu večji in tudi trajnejši uspeh, je potrebna stalnost učitelja na mestu. 5. Nujna potreba je, da se prazna učiteljska mesta v obmejnih krajih takoj zasedejo, ker obmejne šole ne smejo ostati brez učiteljev.

Težave stanovskega tiska. Iz poročila vodstva UJNZB na letošnjem kongresu organizacije posnemamo nekaj stavkov o razmerju med članstvom in društvenim glasilom »Glasnikom železničarja i brodarja«. Poročilo pravi, da je odbor čul večkrat kritike glede urejevanja lista, toda smatra, da »to ni bistveno, vsaj kar se tiče tiska. Tisk za-

hteva iniciativno sodelovanje ljudi, ki bodo razumno sodelovali, širili in priporočali naš društveni list. Moramo priznati, da smo to v zadnjih mesecih redkokdaj opazili. — Da glas našega stanovskega tiska daleč prodre, moramo imeti široko razgledanost, kulturne in strokovne vrednote se ne dosegaajo in ne ustvarjajo ob tako nizkih članskih prispevkih, kakor je to v naši organizaciji. Zato v primeri s tem, kar nje dajemo, od nje preveč zahtevamo. Če torej svojega društvenega tiska ne podpiramo v tolikšnem

obsegu, kakor bi bilo treba, potem tudi nimamo pravice, da bi ga kritizirali. To pravimo zato, ker v naših stanovskih vrstah na žalost laže uspevajo izvenorganizacijski železniški listi kakor pa naš organizacijski osrednji »Glasnik«. Množica naših članov podpira in aktivno sodeluje v teh raznih železničarskih listih, ki jim naročnina znaša točno toliko, kolikor vsa naša skupna društvena članarina na mesec. — To je torej slika pojmovanja ljubezni do našega »Glasnika«.

Zadružne vesti

Kreditna pomoč železničarskim zadrugam. Ministrski svet je na predlog prometnega ministra izdal uredbo, s katero je prometni minister pooblaščen, da Zvezi nabavljalnih zadrug drž. uslužbencev dá iz gotovine Pokojninskega sklada delavcev drž. železnic posojilo do največ 50 milijonov dinarjev. Posojilo se bo obrestovalo po 4 % na leto. Sredstva, ki jih bo naša Zveza prejela na ta način, bo uporabila izključno, da kreditira blago železničarskim nabavljalnim zadrugam, da na ta način olajša oskrbovanje železničarjev z življenjskimi potrebščinami. Podrobne pogoje mora določiti prometni minister, vendar je Zveza dolžna, da vsak mesec vrne pokojninskemu skladu vsaj po milijon dinarjev, počeni s potekom enega leta od prejema posojila. Obresti se plačujejo polletno. Posojila bo Zveza dajala železničarskim zadrugam v življenjskih potrebščinah in sicer po številu železniških uslužbencev na področjih posameznih zadrug. Zaradi tega dobavljanja blaga na kredit Zveza ne bo znižala višine svojega običajnega kreditiranja tem zadrugam. — Ta uredba pomeni za železničarske nabavljalne zadruge veliko in dragoceno korist ter bo lahko znatno olajšala oskrbovanje železničarjev z življenjskimi potreb-

ščinami. Želeti bi bilo, da bi se slična ureditev našla tudi za nabavljalne zadruge ostalih drž. uslužbencev, da bi se jim omogočilo na ta način nabavljanje živčev v današnjih izjemnih časih. Stvar je nujna in vredna zanimanja naših organizacij.

Sestanek zadružnih zastopnikov. Dne 24. novembra so se v Celju sestali zastopniki nabavljalnih zadrug drž. uslužbencev na posvet. Udeležil se je sestanka tudi predsednik naše Zveze nabavljalnih zadrug, g. Miloš Štibler. Na zborovanju je bilo skoraj petdeset zastopnikov, ki so obravnavali vprašanje nabavljanja življenjskih potrebščin. Pri tem so zastopniki Zveze naglašali, da zlasti pomanjkanje železniških voz ovira pravilno razdeljevanje blaga, nabavljanje pa pomanjkanje gotovine. Tudi imajo v centralah za življenjske potrebšchine kapitalisti, zastopniki veletrgovine in veleindustrije poglavitni vpliv, ki ga izkoriščajo seveda zase. Govorilo se je tudi mnogo o pravilnem razdeljevanju razpoložljivih zalog in o potrebi kupovanja za gotovino, ker si sicer zadruge ne morejo nabavljati potrebnih zalog o pravem času spriču okolnosti, da je treba vsako blago plačati vnaprej.

Čudna igra usode

Somborsko glasilo upokojencev je objavilo zadnjič tale zanimivi članek, ki na prav ljubezniv način prikazuje, kako čudno se včasih poigra usoda s človekom.

»Velikanske slavonske hraste so v starih časih opevali mnogi čustveni pesniki, vendar niso opevali mnogih primerov, ki bi bili mogli romanopiscem služiti kot izvrstno gradivo.

Zivljenje samo piše romane. Začetek našega stoletja, dokler še ni v tako velikem obsegu kakor dandanašnji pela sekira po slavonskih gozdovih, se je odvijala v nekem gozdu nedaleč od Andrijevcov zgodba nekega romana. Pod vplivom mesca majnika se je med mladim uradniškim začetnikom in lepim dekletom spletla ljubezen, ki se jej ni bilo bilo moči upreti. Mladi uradnik je ljubil z vsem zanosom. V prostih urah je blodil ves prevzet ljubezni med hrastovimi orjaki. Ko je nekega dne tako brez cilja taval po gozdu, se je ustavljal pred bukvi in z nožem v gladko zeleno dre-

vesno skorjo vrezal prebodeno srce. Zraven je vrezal začetnice svojega imena. Nekaj dni pozneje, prav pred tem drevsom, jej je priznal ljubezen, komaj mesec dni po tem sta pa že postala srečna zakonca.

Leta so minevala drugo za drugim. Iz mladega uradnika je postal star upokojenec. Tudi vnučki so že prišli. Morebiti bi bila stara dva že pozabila na ta spomenik mlade ljubezni sredi gozda pri Andrijevcih, če ne bi bil te dni upokojenec naročil za božič vagon buhovih drv pri tvrdki, ki se slučajno v tistem gozdu. Ko so mu na dvorišču skladali drva, je nadziral delo. Veliko poleno, zagnano z voza, se je zavalilo s kupa na sredo dvorišča. Starec je s široko razprtimi očmi strmel v poleno, kjer se je na skorji, ki je bila vsa zgrbančena, prav komaj še razločilo vrezano prebodeno srce z njegovimi začetnicami...

Čudna igra usode! Starec je pobral poleno in ga odnesel v hišo, kjer ga je brez besede pokazal ženi. Zdaj hranita poleno kot svetinjco.

KNJIGARNA UČITELJSKE TISKARNE

priporoča sledeče zbirke:

Bučar: Kod Lužičkih Srba, broš. Derganc: Borba zapada in vzhoda, broš. Drtina: Ideali vzgoje, broš. Tovornik: Stara pravda nekdanj, broš. — Cena zbirki 8 din.

Kunaver: Na planine, vez. Kunaver: Kraški svet in njega pojavi, vez. Kolar: Preporodovci, broš. Wester: Življenje čebel, broš. — Cena zbirki 20 din.

Gombač: Umno kletarstvo, broš. Kunc: Veterinarska higiena za živinorejo, broš. Sadar: Lan in konoplja, broš. — Cena zbirki 20 din.

Andree: Radio aparat, broš. Čermelj: Ljudska astronomija, broš. Wester: Razgled z ljubljanskega gradu, kart. Zischa: Abesinija, vez. — Cena zbirki 30 din.

Priporočamo trdko

M. TIČAR
LJUBLJANA

za nakup pisarniških in šolskih potrebščin

JOSIP OLUP starejši

TRGOVINA Z MODNIM IN MANUFAKTURNIM BLAGOM TER OBLEKAMI DOMAČEGA IZDELKA

LJUBLJANA

STARI TRG 2

Vsem svojim cenjenim odjemalcem, prijateljem in znancem:

VESELE BOŽIČNE PRAZNIKE IN SREČNO NOVO LETO

V knjigarni Učiteljske tiskarne v Ljubljani in njenih podružnicah v Mariboru in Celju kupite pisarniške potrebščine za šolo in dom, knjige za šolanje svojih otrok; knjige znanstvene in leposlovne vsebine zase, za odraslo mladino, otroke, prijatelje in znance. Tam dobite tudi merila in razne merilne instrumente za šolo in praktično uporabo.

KREDITNA ZADRUGA DRŽAVNIH USLUŽBENCEV Z O. J. V LJUBLJANI, GAJEVA ULICA ŠT. 9 — V LASTNI HIŠI

Najstarejša kreditna zadruga v Jugoslaviji, ustanovljena leta 1874. Poštni čekovni račun št. 10.681. Telefon št. 3413. Daje le svojim članom posojila največ do 10.000 din po 7 % proti zaznambi na plačo na prvem mestu in poroštvo

Priporočase

MODNA IN KONFEKCIJSKA TRGOVINA

Ign. Žargi

LJUBLJANA, SV. PETRA CESTA 11

TELEFON 20-69

Kralj. dvorni dobavitelj

ANTON VERBIČ

Telef. 2673

LJUBLJANA

DELIKATESE

Najnižje cene

Skrbna postrežba!

SPECERIJA

Sveže blago!

MANUFAKTURNA TRGOVINA

ABIANI & JURJOVEC

LJUBLJANA, STRITARJEVA ULICA 3

Priporočamo svojo veliko izbiro volnenega blaga za gospode in dame. Belo blago za različno perilo v poljubni širini. Krasna zaloga zastorov in preprog (pliš, tapestri itd.). Puh, perje, kapok, volna, žima vedno v zalogi. Blago je iz prvovrstnih angleških in čeških tovarn.

TELEFON 27-91

Vsem svojim cenjenim odjemalcem:

Vesele božične praznike in srečno novo leto!

Zadruga državnih uslužbencev za nabavo potrebščin, r. z. z. o. z.

Ljubljana, Vodnikov trg št. 5 • Telefon št. 4421

DRŽAVNI USLUŽBENCII Vaša nakupovalnica mora biti edino zadruga prodajalna. V zalogi ima vedno sveže špecerijsko blago. Dostava na dom brezplačna. Preskrbuje kurvo, posreduje nakup manufakturnega blaga. Na zalogi ima vsakovrsten porcelan, emajlirano kuhinjsko posodo, jedilni pribor, ki ne rjavi itd.

Širite zadrugno misel med svojimi